

Year of Publication 1945

মৰ ঘৰত জীৱন্ত মানুহ

বা

অগ্নি পুৰাণ

DHAKA COLLEGE
LIBRARY

Accession No. A/649...

Call No. ৪৭১-৫৫১/৫৫৩

বাজা মধুনাৰায়ণ দেৱ বিক্ৰিত।

বেচ—১০ অনা মাত্ৰ।

জয় জয় জগত কাবণ নাবায়ণ ।
 হৃদয়তে থাকি মোক দিয়া কিছু জ্ঞান ॥
 জয় জয় কমললোচন দেব হবি ।
 শঙ্খ চক্র গদা পদ্ম চাৰি অস্ত্র ধাৰী ॥৩
 যতক বৈষ্ণৱ সাধু আছে সংসাৰত ।
 প্রণাম কৰোহঁ। সবাৰাবে চৰণত ॥
 পথা অনুৰূপে পক্ষী তেবেসি নুবয় ।
 মোৰ পদ বচনাও জানা সেহি নয় ॥৪
 জানিবা না জানি কিছু মনে কৰি সাৰ ।
 ভাৰতৰ পদ ইটো কৰোহঁ। প্রচাৰ ॥
 শুক্ল ধ্বজ বংশজাত মধু নাবায়ণ ।
 বচিলা পুৰাণ ইটো কথা বিতোপন ॥৫
 জন্মেজয় বদতি শুনিয়ে মুনিবৰ ।
 কহিয়ে কৃষ্ণৰ কথা শুনোহঁ। সত্বৰ ॥
 ব্রহ্মা আদি দেবে সবে স্তুতি কৰিলন্ত ।
 দৈৱকীৰ আগে কৃষ্ণ বেকত ভৈলন্ত ॥৬
 কংসভয়ে বহুদেবে গোকুলত থৈলা ।
 গোবিন্দৰ জাতকৰ্ম্ম নন্দেয়ো কৰিলা ॥

দৈবজ্ঞ ব্ৰাহ্মণ আনি মঙ্গল কৰাইলা ।
 সকল লক্ষণে বাস্তৱেৰ নাম থৈলা ॥৭
 শকটক পেলাইলা চৰণ আঘাতে ।
 চক্ৰবাত অস্ত্ৰবক বধিলা সাক্ষাতে ॥
 পুত্নাক স্তনপানে কৈলা অচেতন ।
 অঘ বক ধেনু কেশীকৰো লৈলা প্ৰাণ ॥৮
 অজগব সৰ্পক বধিলা দেৱ হৰি ।
 আনিলা বৰুণ হস্তে নন্দক উদ্ধাৰি ॥
 গোপশিশু বাখি বস্ত্ৰে পিলা বনাগ্নিক ।
 হৃদক নিৰ্ম্মল কৰি দমিলা কালিক ॥৯
 ধোবাক বধিয়া বস্ত্ৰ পিন্ধি নাৰায়ণ ।
 ইন্দ্ৰৰো ভাস্কিমা দৰ্প ধৰি গোবৰ্দ্ধন ॥
 উডুখল ঘমাই ভাস্কিলন্ত বৃক্ষ দুই ।
 দুই দেৱ চলি গৈলা পূৰ্ব্বৱত হুই ॥১০
 চোৰ বুলি ধৰি দিমা নন্দৰ আগত ।
 গোপীৰ হৰিলা বস্ত্ৰ চড়ি কদম্বত ॥
 কুজীৰ চন্দন পিন্ধি তাইক কৰি ভাল ।
 হৃদমাত খুজিয়া পিন্ধিলা পুষ্পমাল ॥১১

কুঞ্জৰ চান্দুব মাল বধিলা মুৰাৰি ।
 কংসক মাৰিয়া ঘৰাইলা চুলে ধৰি ॥
 উগ্রসেন নৃপতিক ৰাজা পাতি থৈলা ।
 বৈশম্পায়ন ঋষি জন্মেজয়ত কহিলা ॥১২
 আৰো এক শঙ্কা ৰাজা হুধিলা তেখনে ।
 যমৰাজা ভয়ে পলাই গৈলা কি কাৰণে ॥
 কহিয়োক গুৰু মই শুনু বঙ্গ মনে ।
 কি কাৰ্য্যে পলাইলা যম এৰি সিংহাসনে ॥১৩
 শুনিয়া তেখনে ঋষি কহিবে লাগিলা ।
 পূৰ্বৰ কথা ক পাছে মনত স্মৰিলা ॥
 যম নৃপতিৰ ভাৰ্য্যা ধূমা মহাদই ।
 এক দিনা ৰাজাৰ পাশত বসি চাই ॥১৪
 শূনা মহাৰাজা মই গোচৰক কৰো ।
 মোহোৰ বচন কৰা চৰণত ধৰো ॥
 তোমাৰ আগত আজি মাগো এফ বৰ ।
 য়েবে বাক্য বোলা ঝাণ্টে কৰিয়ো সত্বৰ ॥১৫
 অল্প কৰি হানিলন্তু পাছে যমৰায় ।
 সকলে তোমাৰ মোত কহা অভিপ্ৰায় ॥

জম্বুদ্বীপ ভৰিয়া আছয় যত প্ৰাণী ।

প্ৰবন্ধে ধৰিয়া তাক শাস্তি কৰো আনি ॥১৬

কৃষ্ণৰ বচনে দেখা আছে দণ্ডধৰি ।

চিত্ৰ গুপ্তৰ হাতে কাকত বিচাৰি ॥

ধুমাত কহিলা কথা পাছে বাজা মাতি ।

পাতকী জনক মই কৰো উগ্র শাস্তি ॥১৭

মহাদৈয়ে বোলে বাজা কথা শুনিয়েক ।

জীৱন্তা মনুষ্য আনি দেখায়োক মোক ॥

ভাৰ্য্যাৰ বচন বাজা এবাইতে নপাৰি ।

কতোক্ষণে মনে গুণি পাইলা সাৰকৰি ॥১৮

আছিলেক কপাঙ্গদ কৃষ্ণত ভকত ।

সন্ত দেখি বাজা পাতি থৈলা পৃথিবীত ॥

তেন্তে ভাল কৰি মোক জানে পূৰ্ব ধৰি ।

তাহান পাশক দূত পাঞ্চে শীঘ্ৰ কৰি ॥১৯

কালফুৰা সফুবাক মাতিয়া আনিলা ।

পৃথিবীক যাহ বুলি আদেশ কৰিলা ॥

ধৰণী মণ্ডলে আছে কপাঙ্গদ বায় ।

শীঘ্ৰ বেগে এতিক্ষণে চল তান ঠাই ॥২০

ধূমা চাহিবাক খোজে জীৱন্তা মনুষ্য ।
 এতেকে এগোটা লোক পঠাইবে অৱশ্য ॥
 হেন শুনি কালফুৰা সফুৰা দুজন ।
 বাজাক নমিয়া চলিলেক তেতিক্ষণ ॥২১
 নগৰ পশিয়া ছয়ো লাসে লাসে গৈলা ।
 বিকৃত দেখিয়া লোক দূৰতে ভাগিল ॥
 কতোক্ষণে পাইলা গৈয়া বাজাব দুৱাব ।
 দুৱবীক বোলে বাৰ্তা জনায়ো আমাৰ ॥২২
 পাঞ্চিলেক যমবাজা আইলো ইটো ঠাই ।
 কালফুৰা সফুৰা নামত ছয়ো ভাই ॥
 দুৱবী বাজাব আগে কবি যোবহাত ।
 আদেশ নৃপতি বুলি নমিলন্তু মাথ ॥২৩
 আছে যমদূত দুই দুৱাবত বসি ।
 স্বৰূপ কহিলো আমি তযুপাশে আসি ॥
 দুৱবীৰ বচন শুনিলা নিবন্তৰ ।
 চমক লাগিয়া গৈল সমস্তে সভাব ॥২৪
 পাত্ৰ সমে আলোচন কৰিলা নৃপতি ।
 মেলঘৰে পাছে বসিলন্তু সভাপাতি ॥

দূতক মাতিয়া পাছে পুছিলন্ত কথা ।
 স্বৰূপ কহিয়ো বাক্য নুবুলিও যথা ॥২৫
 দূতৰ মূৰ্ত্তিক দেখি ডবে ধাতু যায় ।
 আনৰ আৰত আনে শৰীৰ লুকায় ॥
 শুনি দূতে পাছে বুলিলন্ত হেন বাণী ।
 পূৰ্ব্ব কথাক বাজা চায়ো মনে গুণি ॥২৬
 আমি কিছু নাজানো কহিলা ধৰ্ম্মবায় ।
 পূৰ্ব্ব দুয়োজন আছিলন্ত একঠাই ॥
 আমাক পঠাইলে শুনা যি কামক লাগি ।
 জীৱন্তা মনুষ্য এক পঠাইলেক মাতি ॥২৭
 দূতক থাকিবে লাগি দিলা বাসাসৰ ।
 কালি দিবো বাক্য বুলিলন্ত নবেশ্বৰ ॥
 যাক যাক পাঞ্চে বাজা যাইবে যমপুৰ ।
 ভাৰ্য্যা পুত্ৰ এৰি সবে পলায় দুৰ ॥২৮
 কাহাকো পাঞ্চেবে নোৱাৰয় দণ্ডি কৰি ।
 পোতাশালে অনেক বৎসৰ আছে পৰি ॥
 তাৰ একেজনে বোলে যাইবো যমবাজ ।
 যম নৃপতিত মোৰ কিছু আছে কাষ ॥২৯

লোহাক কাটিয়া তাক কবিলন্ত আগ ।
 মাথাত বান্ধিবে খুজিলন্ত এক পাগ ॥
 যম ঘবে যাঠী খাণ্ডা দিয়ো ঢালখান ।
 তেবে যাইবে পাৰ্শ্ব যম নৃপতিৰ থান ॥৩০
 হেন শূনি হাসিলেক সকলো সমাজ ।
 দিবাক লাগয় যায় সঞ্জমণি বাজ ॥
 বাজা বোলে ভণ্ডাবীক শীঘ্ৰ দেহ আনি ।
 দিলেক আনিয়া নৃপতিৰ শূনি বাণী ॥৩১
 পোতাশালে পৰি আছে পোন্ধৰ বছৰ ।
 দেখিতে কুৰূত নখ ডাৰি ভোবাকাৰ ॥
 পাগ বান্ধি অস্ত্ৰ ধৰি নৃপতিৰ আগে ।
 নমস্কাৰ কৰি বোলে পাৰ্শ্ব যৈকে লাগে ॥৩২
 যমৰ দূতত কৰি দেখিতে বিকৃত ।
 তাহাক দেখিয়া সৰ্বলোকে ভয় ভীত ॥
 দূতক সম্মুখি বাজা বোলন্ত বচন ।
 জীয়া মনুষ্যক আনি দিলো এহিজন ॥৩৩
 ধৰ্ম্ম নৃপতিৰ আগে কহিবা কাহিনী ।
 কাৰ্য্যসিদ্ধি হলে পাছে পুনু দিব আনি ॥

মনুষ্যক পায় দূতে মেলানি কৰিলা ।

যম নৃপতিৰ খানে তিনিয়ো লৰিলা ॥৩৪

আগে পাছে দূত যায় মাজত মানুষ ।

দূতত পুছন্তু কথা যাইবো, কোন দিশ ॥

দক্ষিণে যমৰ বাট সঞ্জয়নি ৰাজ্য ।

দূতে বোলে নিবো সেহি নগৰৰ মাজ ॥৩৫

কতো দূৰে গৈয়া দেখিলন্তু বন জুই ।

খমকিল মানুষ মনত ডৰ হুই ॥

সঘনে তাহাত দূত আসে দিনে ৰাতি ।

নোপোৰয় হাত ভৰি যাই লীলা গতি ॥৩৬

গিৰ গিৰ কৰি অগ্নি যাই বেগ ধৰি ।

পাতকীক নেই তাত চেষ্টা পোৰা কৰি ॥

ৰাম ৰাম বুলি তাত বেগ দিয়া গৈল ।

নামৰ প্ৰভাৱে অগ্নি পথ ছাড়ি দিল ॥৩৭

কতো দূৰে যাই দেখে বৰ বালাখান ।

অগ্নিৰ কণিকা উফৰে ঘনে ঘন ॥

বিস্ময় দেখিয়া পাছে মনে গুণিলন্তু ।

দূতক সম্বুধি হেন কথা পুছিলন্তু ॥৩৮

অগ্নিময় বালুকাত যাইবো কেন কৰি ।
 যাহন্তে পোষয় মোৰ জানা হাত ভৰি ॥
 ওপবত আৰা সূতা তলে খুব ধাৰ ।
 কতো দূৰে দেখে যাই আগে পয়োমাব ॥৩৯
 চাৰি পাশে পথ যাই নিহালি নিহালি ।
 মনত বোলয় পৰি মৰিবো সমূলি ॥
 মায়াবলে দূতে যাই তাহাৰ ওপৰে ।
 ভৰি পিছলিয়া জানো পৰে খুব ধাৰে ॥৪০
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি তাত বেগ দিয়া গৈল ।
 হৰিৰ প্ৰভাৰে কিছু বিধিনি নভৈল ॥
 এহিমতে পথত যাহন্তে তিনি জন ।
 ভয়ঙ্কৰ গৰ্ভ পাছে পাইলা তেতিক্ষণ ॥৪১
 একো দিকি পথ নাহি দেখি অন্ধকাৰ ।
 ছুইবাক লাগয় সেহি গৰ্ভে পয়োমাব ॥
 নেই পাতকীক তাত তল যুগু কৰি ।
 তাহাতো তলিয়া হৰি নামক স্মৰি ॥৪২
 নামৰ মহিমা দেখা কিনো বিপৰীত ।
 সাধু সকলক বিদ্বি নপাবে লজ্জিত ॥

কতো দূৰে দেখে পাছে বজ্জায়া গৰ্ভব ।
 নগৰ নিকটে নদী বহে খৰতৰ ॥৪৩
 গহীন গস্তীৰ আতি নাহি তাব পাব ।
 দূতে বোলে বৈতৰণী নদী নাম আৰ ॥
 যাইবে লাগে এহি নদ নদীক এবাই ।
 তেবেসে পাইবোহো ধৰ্ম্ম নৃপতিৰ ঠাই ॥৪৪
 মই কেন মতে আবে আত যাওঁ তৰি ।
 নিস্তাৰ কৰন্তা নাহি বিনে দেৱ হৰি ॥
 এহি বুলি মনে গুণি মাধৱক স্মৰি ।
 নদীত নামিয়া বেগ দিয়া শীঘ্ৰ কৰি ॥৪৫
 বিষ্ণুৰ প্ৰভাৱে তাতো নভৈলা বিঘিনি ।
 লীলায়ে তৰিলা সিটো নদী বৈতৰণী ॥
 কতো দূৰে যাই দেখে নগৰৰ প্ৰজা ।
 মেল পাতি বসিয়া আছন্ত যম ৰাজা ॥৪৬
 কপালত হাত দিয়া নিবীক্ষিল যাই ।
 সিংহাসনে বহি আছে ভৰি ওমলাই ॥
 মনত বোলন্ত নবে ছুই ভৰি গোধা ।
 ছুই নুই যম ৰাজা মনে হোৱে দ্বিধা ॥৪৭

পাৰত আছয় গোধ দেখিতে বিকট ।
 শৰীৰৰ কান্তি যেন জ্বলে ফট ফট ॥
 বিকৃতি আকৃতি নবে আছে থিয় ছয়া ।
 মাথাত আছয় জটা ওমমি পৰিয়া ॥৪৮
 দিলেক আটাস সিটো মাৰি বাক চটি ।
 যাঠীক উল্লাস সিটো দিলে বাঘ লুটি ॥
 দেখি মহাভয় ভৈল যম নৃপবৰ ।
 কিসে পাইলে বুলি উঠি দিলেক লৰৰ ॥৪৯
 জীৱন্তা মনুষ্য বুলি দূতে কহিলন্ত ।
 আগ পাছ নচাই বজা ডবে পলাৱন্ত ॥
 সবাকো এৰিয়া সিটো দূৰক পলাই ।
 ধূমা মহাদই পাছে গৈলা সেহি ঠাই ॥৫০
 নগৰৰ লোকে দেখি বিভঙ্গ পলাইলা ।
 বাজাব আসনে নব মানুষ বসিলা ॥
 হৰি ভকতক বিদ্বি লজ্বিতে নাপাবে ।
 দণ্ডপাট এৰি বজা পলাই ফুবে ডবে ॥৫১
 হেন জানি মাধৱৰ নামে বতি কৰা ।
 লাজ কাজ এৰি বাণ্টে ভকতিক ধৰা ॥

জীৱন্তা মনুষ্য, আনি তোৰ বাক্যে,
যত লাগে দুঃখ পাইলো ॥৫৪

বাল্য বৃদ্ধ আনো, লোক সবে কান্দে,
নগৰ ভৈলো উৎসন্ন ।

তাসম্বাৰ দুঃখ, দেখি আবে মোৰ,
কিসক নযাই প্ৰাণ ॥

মোৰ সিংহাসনে, মানুষ্য বসিয়া,
কৰে ছনু আৰ্টি মুৰ্টি ।

তাহাক শুনিয়া, এভো জীৱ আছে,
প্ৰাণ নযাই কেনে ফুটি ॥৫৫

ৰাজ্যৰ দুঃখক, দেখিয়া ধূমায়ে,
আগে জুৰি যোৰ হাত ।

আজ্ঞা কৰা প্ৰভু, সবে মাননাবো,
মনুষ্যক মাৰো আত ॥

যম ৰাজা বোলে, কৃষ্ণ ভক্ত নৰ,
পাপী সবে ডৰে কাম্পে ।

আছোক মাৰিবে, তাহাৰ সমীপে,
চাপিবেক কাৰ বাপে ॥৫৬

পথত বিধিনি, নাশ কৰি দেখা,
আসি আছে যমপুৰে ।

সঞ্জমনী বাজ, ভৈলেক উৎসন্ন,
মই পলাই ফুৰোঁ ডৰে ॥

ভালুকৰ গৰ্ভে, কুঁহিয়াৰ কইলো,
কৰিলোঁ বৰ অকাৰ্য্য ।

ভাৰ্য্যাৰ বচনে, জীৱন্তা মানুষ,
আনি পাইলো বৰ লাজ ॥৫৭

কোবে কাটি মই, গ্ৰহণী চপাইলো,
কৃষ্ণৰ বাক্য নমানি ।

পাতকী লোকৰ, বাজা পাতি মোক,
থৈলা প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥

তোমাৰ সেৱাক, এৰি পাপী মই,
দুঃখ পাইলো মন্দ মতি ।

দৈবকী কুমাৰ, কৰিয়ো নিস্তাৰ,
হে কৃষ্ণ যত্নপতি ॥৫৮

যমৰ ভকতি, শুনি স্তুতি নতি,
কৃপাময় নাৰায়ণ ।

বৈকুণ্ঠক এৰি, গংকড়ত চড়ি,
আমিলন্ত তেতিক্ষণ ॥

মাধৱক পাই, পাছে যম বায়,
কবিলন্ত নমস্কাৰ ।

কৰযোৰ কৰি, চৰণক চাই,
দণ্ডৱত সাতবাব ॥৫৯

পাদোদক লই, ভোজন কৰিলা,
অনেক ভকতি ভাবে ।

কৃতাজ্জলি কৰি, স্তুতি আবহিলা,
মাধৱৰ দুই পাৰে ॥

হে কৃষ্ণ প্ৰভু, বৈকুণ্ঠৰ পতি,
তুমি নিত্য নিবঞ্জন ।

পশিলো শৰণে, তোমাৰ চৰণে,
কৃপা কৰা নাৰায়ণ ॥৬০

যম নৃপতিৰ, ভকতিত তুষ্ট,
ভৈলা প্ৰভু সনাতন ।

চাৰি হাত মেলি, আলিঙ্গি ধৰিয়া,
বুলিল তাক বচন ॥

তবু মন সিদ্ধি, হৈবেক নিশ্চয়,
তোমাত কহিলো আমি ।

ভার্য্যা সমে কেনে, মনে দুঃখ কবা,
শীঘ্রে কয়ে মোত তুমি ॥৬১

পাছে ধর্ম্মবায়, বোলন্ত বিনাই,
শুনিও জগত স্বামী ।

ভূত ভবিষ্যত, আপুনি জানাহা
তোমাত কিকৈবো আমি ॥

হাসি নাবায়ণে, বুলিলা বচন,
শুনা তোরা ছয়ো প্রাণী ।

কেনে অসন্তোষ, এতিয়া কবাইঁ,
মানুষক ঘবে আনি ॥৬২

আজ্ঞা ভঙ্গ দোষ, দেখো যমবায়,
বুলিলন্ত চক্রপাণি ।

মনুষ্যে তোমাক, দিলে অপমান,
দুঃখ পাইলা মহামানী ॥

কিন্তু এক মহি, উপায়েক দিও,
শুনিয়ে আবে নৃপতি ।

ভাল ভাল চাই, দূতক পাঞ্চিয়া,
পঠাই দিয়ো মহামতি ॥৬৩

জ্ঞানবন্ত সিটো, জীৱন্তা মনুষ্য,
আপুনি যাইবেক ফিবি ।

এহি কথা কহি, বাজাৰ আগত,
অন্তৰ্দ্ধান ভৈলা হৰি ॥

কৃষ্ণক আগত, নেদেখিয়া বাজা,
মনে মনে গুণিলন্ত ।

ভুঞ্জঙ্গ দূতক, সম্বুধিয়া বাজা,
শীঘ্ৰ কৰি পঠাইলন্ত ॥৬৪

শুনবে ভুঞ্জঙ্গ, আমাৰ বচন,
যাস তয় বেগ ধৰি ।

ছুৰাচৰ নৰে, দেখা কেন কৰে,
চাহি থাক মায়া কৰি ॥

বাজাৰ আদেশে, ভুঞ্জঙ্গ আদিয়া,
দেখিলেক তেতিক্ষণে ।

আগে যাঠী পুতি, খাণ্ডা বাক ধৰি,
বসি আছে সিংহাসনে ॥৬৫

কাণা কুজা খোৰা, ভেঙ্গুৰা যতেক,
নগৰত পাইলা যাই ।

ধৰি বান্ধি আনি, মেন ঘৰে বাখি,
থৈয়া আছে এক ঠাই ॥

তামস্বাত কথা, পুছিবে লাগিলা,
কৈক গৈলা যম বায় ।

কৈত আছে যম, শীঘ্ৰে মাতি আন
আনোক মোহোৰ ঠাই ॥৬৬

চিত্ৰ গুপ্ত দুইক, মাতি আন গই,
এতিক্ষণে মোৰ আগে ।

কাকত বিচাৰি, লোকৰ মহলা,
মোতেসে দিবাৰ লাগে ॥

খাটত বসিয়া, নিৰ্ভয় যে ছয়া,
বাহু ডান্ধি মাৰি আছে ।

অদভুত দেখি, বিষয় স্বৰূপে,
ভুজঙ্গে মাতিলা পাছে ॥৬৭

কি কাৰণে অ'বা, যমৰ পূৰ্বক,
মৰিবে তই আসিলি ।

ভাৰ্য্যা পুত্র ধন, সবে অকাৰণ,
 ঐশ্বৰ্য্য সমে বিভূতি ।

হৰি বিনে দেৱ, গতি নাহি কেৱ,
 ভজা কৃষ্ণ যদুপতি ॥৭০

আমি অল্পজন, কি মতে বুজিবো
 শ্লোকৰ অৰ্থ গ্ৰহণ ।

তথাপিতো গুৰু, পদ শিবে ধৰি,
 হৰি পাৰে দিয়া মন ॥

পৰলোক বিভ, মাধৱৰ নাম,
 জানি এৰা আন কাম ।

মধু নাৰায়ণে, কহে সৰ্ব্বক্ষণে,
 ডাকি বোলা বাম বাম ॥৭১

— ০ —

পদ ।

ভুঞ্জস্ব কথা শুনি মনে দুঃখ পায় ।
 মনুষ্যে দেখিবা জানো আমে এহি ঠাই ॥

সবাকো সম্বুধি বাজা কবিনা মন্ত্ৰণা ।
 তাকো বোধ দিবে লাগি পাঞ্চ একজনা ॥৭২
 চিত্ৰগুপ্ত ছয়ো বোলে বাজাব আগত ।
 মনুষ্যক বোধ দিবে হোরয় যুগুত ॥
 উপায় মন্ত্ৰণা কবি তাক নপঠাইলে ।
 মাৰিবে সবাকো সিটো নথাকিবে ভালে ॥৭৩
 বাজাক বুলিলা দূতে পাঞ্চা শীঘ্ৰ কৰি ।
 নিবৰ্ত্তিগা মনুষ্য যাউক ঘৰে ফিৰি ॥
 একৈক দিনৰ দুঃখ সহন নবাই ।
 কতক থাকিবো সবে বনত লুকাই ॥৭৪
 বনৰ মাজত প্ৰজা বব দুঃখ পাই ।
 নিবাহাবে বিকৃত আকাৰে মৰি যায় ॥
 দুহান্তৰ বাক্যে বাজা বব পারে দুঃখ ।
 লাজে মাথা তুলি নচাৰয় ফিৰি মুখ ॥৭৫
 পাঞ্চিলেক বাজা বিকালক শীঘ্ৰ কৰি ।
 বোধ দিয়া মনুষ্যক পাঞ্চা নিজ পুৰি ॥
 তেখনে বিকাল গৈয়া আগে ভৈলা ধিৰ ।
 দেখি মনুষ্যৰ মূৰ্ত্তি উৰি গৈল জীৱ ॥৭৬

মৃতকৰ অধিকাৰী যমৰ কিঙ্কৰ ।
 জীৱন্তা মনুষ্য দেখি কৰে ধববৰ ॥
 তই কোন বুলিয়া মনুষ্যে বিঙ্গ দিল ।
 পলাইল বিকালে মল মূত্ৰক এৰিল ॥৭৭
 নগৈল মনুষ্য ফিৰি বাজা বাতী পাইয়া ।
 যায়োক বিধাতা বুলি বাজা আদেশিয়া ॥
 কপোত যানত চড়ি বিধাতাও গৈল ।
 মনুষ্যৰ আগে গৈয়া থিৰ হুয়া বৈলা ॥৭৮
 শুনিয়ো মনুষ্য তই মোৰ বোল ধৰ ।
 যমপুৰ হন্তে যায়ে আপোনাৰ ঘৰ ॥
 বিধাতাক দেখিয়া মনুষ্য বঙ্গমন ।
 ঝাণ্ট কৰি কহ মোত তই কোনজন ॥৭৯
 নাম মোৰ বিধাতা জানিবি স্বৰূপত ।
 মনুষ্যৰ সুখ দুঃখ লেখো কপালত ॥
 মনুষ্যে বোলয় কপটীয়া দুবাচাৰ ।
 লোহাক পিঙ্কিলো মই পোন্ধৰ বছৰ ॥৮০
 ইহাক লিখিলি তই মোহাৰ কপালে ।
 যাকে চাওঁ তাকে পাইলো আসিহ ভালে ॥

ভয় পায় বিধাতা আসিলা মায়া কবি ।
 হেন দেখি বয় বাজা মনে গৈল ডবি ॥৮১
 বাজাত কহিল বিধি সকল বৃত্তান্ত ।
 মৌন হুয়া বৈলা দুঃখে নোলায় মাত ॥
 চিত্র গুপ্ত দুইক পাছে বুলিলা বচন ।
 পাছে দেখা কৰা আসি চলিয়ো এখন ॥৮২
 শান্ত কবি মনুষ্যক পঠাই দিয়ো যাই ।
 তেবেসে আসিবা ছয়ো জন মোৰ ঠাই ॥
 বাজাব আদেশে ছয়ো তেখনে চলিলা ।
 মনুষ্যক পাশক তেখনে গৈয়া পাইলা ॥৮৩
 লাসে লাসে গৈয়া দেখা দিলা তেতিক্ষণে ।
 মনুষ্যক দেখি মাতে মধুব বচনে ॥
 কেনে বহি জাছা আত মনুষ্য আতাই ।
 নিবৰ্ত্তিয়া যায়ে থাকিবাব নুঘুরাই ॥৮৪
 নিশ্চয়ে কহিলো ধৰা আমাব বচন ।
 সিংহাসন হন্তে নাগি চলিয়ো এখন ॥
 মনুষ্যে বোজয় দেখা দিলা ভাল ভৈল ।
 জাম্প দিয়া দুইকো ধৰিবাক খেদি গৈল ॥৮৫

পলাইল তেখনে পিছে দুইকো নেদেখিল ।
 ফিবি আসি সিংহাসনে মনুষ্য বসিল ॥
 মনুষ্যৰ মহিমা কহিলা স্বৰূপত ।
 শুনিয়া বিস্ময় ভৈলা ৰাজাৰ মনত ॥৮৬
 কতো বেলি থাকি ৰাজা মনে গুনি পাইলা ।
 কালক সন্মুখি ৰাজা মাতিবে লাগিলা ॥
 কালৰূপে প্ৰভু তুমি অচিন্ত্য শক্তি ।
 তোমাক পাক্ৰিবে নুহি আমাৰ শক্তি ॥৮৭
 তথাপিতো যদি অনুগ্ৰহ আছে মোক ।
 মনুষ্যৰ পাশে প্ৰভু এখনে চলোক ॥
 কোমল মধুৰ বাণী বুলিয়া অশেষ ।
 যেন তেন মতে তাক পঠায়োক দেশ ॥৮৮
 ৰাজাৰ বচনে কাল তেখনে চলিলা ।
 মনুষ্যৰ আগে কথা কহিতে লাগিলা ॥
 চিনিয়ো মোহোক আবে কহো স্বৰূপত ।
 কাল নাম মোৰ জানা জগতে প্ৰখ্যাত ॥৮৯
 মনুষ্যে বোলয় ভালে লাগ পাইলো তোক ।
 মিছা সঞ্চা দোষে মাৰি নেস সবে লোক ॥

আৰ কিবা চাওঁ তোক ফুবোহো বিচাৰি ।
 আপোনাৰ দেশে তোক নিবো বান্ধি ধৰি ॥১০
 গৰ্জ্জন শুনিয়া কাল পলাইল তেখনে ।
 যমৰাজা দুঃখে বসি আছয় যি স্থানে ॥
 যত কৃত কথা মানে সকলে কহিল ।
 শূনি ধৰ্ম্মৰাজা পাছে নিশ্বাস তেজিল ॥১১
 বৈশম্পায়ন বদতি শুনিয়ে জন্মোজয় ।
 বতো বেলি পাইলা গুণি উপায় নিশ্চয় ॥
 নাহিকে সহায় মোৰ নিদ্রাবলী বিনে ।
 মনুষ্যৰ থানে আই চলিও এখনে ॥১২
 যেহি বৰ লৱে সিটো দিবা সেহি বৰ ।
 সম্ববে পঠায়ো আই আপোনাৰ ঘৰ ॥
 ৰাজ্যৰ আদেশে চলি গৈলা নিদ্রাবলী ।
 মনুষ্যক মাতে বাপু কি কবস বুলি ॥১৩
 তই কোন বুলিয়া মনুষ্য মাতিলন্তু ।
 নিচিনস মোক বুলি চিনাকি দিলন্তু ॥
 স্বখে দুঃখে নিদ্রা তোক নেবোহো সদায় ।
 নিদ্রাবলী বুলি মোক জানিয়ে আতাই ॥১৪

কি কাৰণে তুমি আসি আছা ইটো ঠাই ।

বাণ্ট কবি কথা মোত কহিয়ে বুজাই ॥

যমপুৰ বুলি আক ত্ৰিজগতে জানে ।

জীৱন্তা মনুষ্য কেনে থাকহ ইথানে ॥১৫

আমাৰ বচনে তুমি ফিৰি যাহা ঘৰ ।

পৃথিৱীত বাজা হুইবি মই দিলো বব ॥

হেন শুনি মনুষ্যৰ বঙ্গ ভৈলা মন ।

পুনু নিদ্ৰাৱলী বোলে মধুৰ বচন ॥১৬

শীঘ্ৰ কবি যাস তই আপোনাৰ পুৰী ।

প্ৰণামি মনুষ্য বোসে শুনা মন কবি ॥

নোহো ৰাজবংশী মই হুইবো কেনে ৰাজা ।

কোন থানে ৰাজা হুই পালিবোহো প্ৰজা ॥১৭

ইটো কথা আমাৰ সংশয় দূৰ কৰা ।

তেবে যাইবে পাবিবোহো ইঠায়ৰ পৰা ॥

নিদ্ৰাৱলী বোলে মই কৰোঁ স্বৰূপত ।

ধন জন ধানে তোক নেৰোক সততা ॥১৮

স্বৰ্গ বিনে পৃথিৱীৰ যৈত তোৰ মন ।

ৰাজা হুয়া থাক তৈতে যাহ এতিক্ষণ ॥

প্রণামি মনুষ্যে বোলে যাইবো কেন মত ।
 দুই দূতে আনিলেক আসন্তে পথত ॥৯৯
 যাহা যাহা বুঝি মোক বচন বোলস ।
 নির্গম নাজানো মই মোত নাহি দোষ ॥
 নিদ্রাবলী বোলে বাপ ইকথা থাকোক ।
 দিলো লগে দূত দুই এখনে যাযোক ॥১০০
 তেতিহুণে কাল বিকালক আদেশিলা ।
 মনুষ্যক লৈয়া দূত তেখনে চলিল ॥
 পথত যাহন্তে দেখে এক গোটা জীরে ।
 দূতক শুধিলা কিয় খেব বোজা বরে ॥১০১
 শুনিয়া বচন দূতে কহিবে লাগিল ।
 পূর্বে লোক মূবে খেব কূটা দিয়াছিল ॥
 প্রাণীক দেখিলে মাতে অনেক বিগুটি ।
 সি কাৰণে খেব বোজা বহে দিনে বাতি ॥১০২
 আক দেখিলেক মাথে জুই চক, লই ।
 বাটে বাটে বেড়াই ফুবে হাবাশাস্তি হুই ॥
 দূতক বোলন্ত কথা কৈয়ো বঙ্গ মনে ।
 মাথে অগ্নিচক লৈয়া ফুবে কিকারণে ॥১০৩

দূতে বোলে অগ্নি থৈয়া নেদিলে আনক ।
 সিকাৰণে যম বাজা বিহিলে পাতক ॥
 আক দেখিলেক মাথে চূণ চক লই ।
 ঘৰে ঘৰে ফুৰে দেখো কেহোঁ নিকিনই ॥১০৪
 দূতে বোলে চূণ থৈয়া নিদিলে আনক ।
 সিহেতু ভুঞ্জয় ইটো উচিত পাতক ॥
 পুনৰপি উগ্র শাস্তি আছে ইটো বৰ ।
 হৰি ভকতক দেখি নিন্দিলে বিস্তৰ ॥১০৫
 অল্প অগ্নিয়ে যেন সমূলি দহয় ।
 ভক্তক ভজিলে গুছে যাতনাব ভয় ॥
 এহি কথা শেষে নগৰব বাজ ভৈলা ।
 দূতে মনুষ্যক পূৰ্ব পথে নিয়া গৈলা ॥১০৬
 পাছে নিদ্রাবলী যাই বুলিলা বাজাক ।
 বোধ দিয়া মনুষ্যক পঠাইলো দেশক ॥
 গৈলেক মনুষ্য শুনিলেক সৰ্বজন ।
 পালটিয়া সৰ্বজন আসিল তেখন ॥১০৭
 নিদ্রাবলী প্রসাদত দুৰ্গতি খণ্ডিল ।
 সিংহাসনে আসি পাছে নৃপতি বসিল ॥

বৈশম্পায়ন বদতি শুনিয়ো জন্মেজয় ।

যম নৃপতিৰ দুঃখ খণ্ডিল নিশ্চয় ॥১০৮

আত অনন্তবে শুন কহো এক বাণী ।

যম নৃপতিৰ আৰ পূৰ্বৰ কাহিনী ॥

পৃথিগীত য়তকুলন্ত নামে নৃপবৰ ।

চোবে গক লৈয়া গৈল তাহান গৃহৰ ॥১০৯

গুৱালেও পাছে পাছে খেদি লৈয়া যাই ।

মহাভয় চোব পলাইবাৰ ঠাই নাই ॥

মাণ্ডবি ঋষিৰ কাছে গক বান্ধি থৈল ।

মহাভয়ে গক বান্ধি চোব পলাই গৈল ॥১১০

খেদি যাই গকক পাইলন্ত তেতিফণে ।

বোলে গক বান্ধি মোৰ আছা মিছা ধ্যানে ॥

মাণ্ডবি ঋষিৰ ধ্যান ব্ৰতত সমাধি ।

চোব বুলি তাহাক ধৰিয়া নিল বান্ধি ॥১১১

ধৰি বান্ধি নিয়া পাছে যোগাইলা বাজাত ।

বাজা বোলে শূলক দিয়ো চৌপন্থাত ॥

য়তকুলন্ত বাজা ধৰ্ম পথ নিবিচাৰি ।

চৌপন্থাত ঋষিক শূলত দিলে ধৰি ॥১১২

ব্রহ্মাত সমাধি ধরি খেপি আছে মন ।
 শূলক দিলন্ত কিছু নভৈল চেতন ॥
 শূন্যত আছন্ত বসি কতো দিন মান ।
 শুনা যেন মতে পাছে ভাগিল ধিয়ান ॥১১৩
 বৈশম্পায়ন বদতি শুনিয়ে নবেশ্বৰ ।
 যেন কথা ভৈল আবে আত অনন্তব ॥
 মহাশক্তি দুৰ্ব্বাকন্যা আছিল পূৰ্বত ।
 তান স্বামী গোট দুট জগতে প্রখ্যাত ॥১১৪
 হাত পার খুতা তাব নাহিকে আঙ্গুলি ।
 স্থানে স্থানে গারে তাব টোবোরা টুবুৰি ॥
 এক দিন তাব আগে চলি গৈল বেশ্যা ।
 কপক দেখিয়া তাব মনে গৈল ইচ্ছা ॥১১৫
 মহালোভ হুয়া দুঃখে ফোকাৰ কবন্তে ।
 কুবীয়া কুস্থীয়া গোট পাইবো কেন মতে ॥
 এহি বুলি মহা দুঃখ কবি পবি আছে ।
 তাব ভার্য্যা দুৰ্ব্বা আসি দেখিলেক পাছে ॥১১৬
 কেনে স্বামী মন দুখ কহিয়োক মোত ।
 গুচায়োক মন দুঃখ কবিয়া বেকত ॥

শুনিয়া ভাৰ্য্যাৰ বাণী কহিবাক লৈলা ।
 পৰম সুন্দৰী কন্যা মোৰ আগে গৈলা ॥১১৭
 সিকাৰণে মোৰ মনে ক্ষোভিত মভিল ।
 এহি বুলি স্বামী মাতি বচন বুলিল ॥
 বেষ্টাৰ গৃহক পাছে শান্তী নিতে যাই ।
 কেহো নেদেখয় গৃহ সাজিয়া আসই ॥১১৮
 অগ্নিৰ দুৱাৰ ঘৰ চিকণ দেখিয়া ।
 দণ্ডৱতে বেষ্টা কহে পাৱত পড়িয়া ॥
 কি কাৰণে আই তুমি কৰা হেন থান ।
 সত্য কৰি কৈয়ো মই সাধিবো কল্যাণ ॥১১৯
 বেষ্টা সত্য কৰিলন্ত পাছক সুগুণি ।
 শান্তী বোলে স্বামী সঙ্গে থাকিয়ো আপুনি ॥
 শুনি বেষ্টা বোলে বিষ্ণু বিষ্ণু বাম হৰি ।
 তযু স্বামী সহিতে থাকিবো কেন কৰি ॥১২০
 লাগে কৈয়ো টকা দেও শত চাৰি মান ।
 তথাপিতো আই মোক নোবোল বচন ॥
 হেন শুনি শান্তী কন্যা বুলিলা বুজাই ।
 মোহোৰ বচন তুমি কৰিয়োক আই ॥১২১

সত্যত থাকিলে জানা মহাধৰ্ম্ম পাই ।
 হেন জানি সত্য বাণ্টে বাখিতে যুৱাই ॥
 শান্তীৰ বচনে বেষ্টা এৰাইতে নাপাৰি ।
 যেন তেন মতে স্বামী আনিবাহা ধৰি ॥১২২
 তাইব কথা সাৰ কৰি গৃহক আসিলা ।
 সকল বৃত্তান্ত পাছে স্বামীত কহিলা ॥
 স্বামী তপ স্বামী জপ স্বামী আদি দেৱ ।
 ॥ স্বামী বিনা সংসাৰত বন্ধু নাহি কেৱ ॥১২৩
 লৰিতে নপাবে খোৰা কোলে তুলি লৈলা ।
 বেষ্টাৰ গৃহক শান্তী তেখনে চলিলা ॥
 মাগুবি ঋষিক ধৈলে শূলত পুতিয়া ।
 নেদেখি তাহাত সিটো লাগিলেক গৈয়া ॥১২৪
 কুৰীয়াৰ পৰশনে ভাগিল ধিয়ান ।
 চক্ষু মেলি ঋষি চাহিলন্ত ক্ৰোধ মন ॥
 যেখনে ঋষিব তাত দৃষ্টিপাত ভৈল ।
 পাপৰ শৰীৰ পুড়ি ভস্মহুয়া গৈল ॥১২৫
 বৈশম্পায়ন বদতি শুনियो জনৈজয় ।
 স্বামী ভস্ম হোৱা দেখি শান্তী ভৈলাভয় ॥

বিধবা লক্ষণ ভৈলো যদি পুহাই বাতি ।
 এহি বুলি শান্তী কন্যা কষ্ট কৰে আতি ॥১২৬
 মাধৱত যদি মোৰ আচয় ভকতি ।
 য়েবে শান্তী হওঁ মই নুপুহাওক বাতি ॥
 অন্ধকাৰ ভৈলা য়েবে কতো দিন মানৈ ।
 সকলো দেৱতা গৈল ব্ৰহ্মাৰ ভূৱনে ॥১২৭
 শুনিয়েক বিধি কৰো কমন উপাই ।
 কি কাৰণে আছে ইটো বাতি নুপুহায় ॥
 ব্ৰহ্মায়ে বোলন্তু মই ব্ৰহ্মানো ঠহাক ।
 সবে মিলি আসা যাওঁ বিষ্ণুৰ পাশক ॥১২৮
 বিষ্ণুৰ খানক ব্ৰহ্মা তেখনে চলিলা ।
 কৃতাজলি কৰি সবে কহিবে লাগিলা ॥
 বিষ্ণু বোলে কিনো বৰ অকাৰ্য্য মিলিলা ।
 মাণ্ডবিৰ ক্ৰোধে দুৰ্ব্বা স্বামীক দহিলা ॥১২৯
 ৰজনী পুহাইলে দুৰ্ব্বা বিধবা হোৱয় ।
 শান্তীৰ বচনে দেখা বাতি নুপুহায় ॥
 মোহোৰ বচনে সবে তহিকে য়ায়োক ।
 সবে মিলি দুৰ্ব্বাৰ স্বামীক জীয়ায়োক ॥১৩০

সকলে দেৱতাগণ তহিকে গৈলন্ত ।
 বব দিয়া দুৰ্ব্বাৰ স্বামীক জীয়াইলন্ত ॥
 শান্তীৰ ধৰ্ম্মব বলে অসাধ্য সাধিল ।
 কুবীয়া গুচিয়া কামদেৱ উপজিল ॥১৩১
 ব্ৰহ্মা আদি দেৱগণ গৈলা ঘৰা ঘৰি ।
 স্বামী সঙ্গৈ দুৰ্ব্বা শান্তী বৈলা বঙ্গ কৰি ॥
 শান্তীৰ কথাক আবে এহিমনে থও ।
 মাণ্ডবি ধাষিব কথা শুনা তাক কও ॥১৩২
 এত বব কোনে মোৰ কৰিলে অন্যায় ।
 হাতত শূল লৈয়া গৈল নৃপতিৰ ঠাই ॥
 শুন ঘতকুন্ত পাপী কহবে বুজাই ।
 তোহোৰ বাজ্যত ভৈল এমন অন্যায় ॥১৩৩
 বাণ্ট কৰি কহ মোত জীৱে কৰ আশ ।
 নাহি তোক শাপি আজি কৰো সৰ্বনাশ ॥
 শূনি ঘতকুন্তব মনত বব ত্ৰাস ।
 আউৰ জীৱন মোৰ নাহিকয় আশ ॥১৩৪
 কৰঘোৰ কৰি বাজা বুলিলা বচন ।
 মই তোমাসাক কিছু নকৰো ভণ্ডন ॥

যাওক এখনে তুমি যমৰ সভাক ।
 তাহাক শুনিয়া পাছে শপিবা আমাক ॥১৫৩
 ৰাজ্য বচনে ঋষি গৈলা নিৰ্ভীয়া ।
 পাইলন্তু যমৰ সভা হাতে শূল লৈয়া ॥
 ঋষিক দেখিয়া ৰাজা ভৈলা বঙ্গমন ।
 ঋষিক আনিয়া দিল নিজে সিংহাসন ॥১৫৪
 ক্রোধত ঋষিৰ গাৱ কৰে ধৰ বৰ ।
 বোলন্তু ঋষিয়ে অবে এখনে বৰ্বৰ ॥
 কি কাৰণে এতবৰ কৰিলি অন্যায় ।
 ঝাণ্ট কৰি মোত কহ উত্থাক বুজাই ॥১৩৭
 ভয়ে ৰাজা শুধিলন্তু চিত্ৰেয়ে গুপ্তত ।
 কেন দুঃখ পাৰে ঋষি চাহিও কাকত ॥
 হেন শুনি চিত্ৰগুপ্ত ভয়ে কপি গৈল ।
 কাকতৰ বহি আনি চাহিবে লাগিল ॥১৩৮
 চিত্ৰগুপ্তে বোলে পাপ নাহিকে ঋষিত ।
 কিন্তু অল্প পাপ আছে তাহাৰ গাৱত ॥
 পাপ বৰিষতে ঋষি আছে পাপ কৰি ।
 গুৱালী পড়ুৱা ঋষিকাত দিলে ধৰি ॥১৩৯

সেহি দোষে শূন্যত উঠিল মুনি বৰ ।

হেন শুনি ক্ৰোধ পাছে উঠিল দ্বিজব ॥

পাঞ্চ বৰিষৰ মই অবোধ ছৰাল ॥

ইহাতে ইমত শাস্তি লিখিলি কপাল ॥ ১৪০

শাপিলো তোহোক আবে শুন যম ৰায় ।

পৃথিবীত মনুষ্য হৈবিহি তই যাই ॥

পুৰুষৰ পাপ পুণ্য নপাবে খন্দিত ।

কোন পুণ্য কৰা যাই দেখো পৃথিবীত ॥ ১৪১

এহি বুলি খন্দে ঋষি বেগ ধৰি যায় ।

কৰযোৰ কৰি শুধিলন্ত ধৰ্ম্মৰায় ॥

মনুষ্যৰ কাৰ ঘৰে উপজিবো যাই ।

যদি কৃপা আছে মোত কহিয়ো বুজাই ॥ ১৪২

হেন শুনি ঋষি পাছে দিলন্ত উদ্ভব ।

বচনেক বোলো মই শুনা নৃপবৰ ॥

কৌৰৱৰ ঘৰে তই দাসীৰ গৰ্ভত ।

ব্যাসৰ ঔৰসে যাই হৈবিহি বেকত ॥ ১৪৩

ঋষিৰ শাপক দেখা এৰাইতে নপাৰি ।

অৰ্য্যমাক থৈলা ৰাজা অধিকাৰ কৰি ॥

কোঁৱৰৰ ঘৰে গৈলা যম নৃপবৰ ।

শুনা কৃষ্ণ কথা আবে আত অনন্তৰ ॥১৪৪

মাধৱৰ দেখা কেনে অতৰ্ক মহিমা ।

ব্ৰহ্মা আদি দেৱে যাৰ নপাৱন্ত সীমা ॥

ভক্তি হীন ছয়া দেখা যম দণ্ডধৰ ।

দণ্ডপাত এৰি গৈলা কোঁৱৰৰ ঘৰ ॥১৪৫

ভৈলন্ত বিদূৰ নামে জগততে মাৰ ।

ফুবন্ত পৱিত্ৰ কবি লোকক নিস্তাৰ ॥

হেন জানি কৃষ্ণৰ চৰণে কৰা বতি ।

তেবেসে তৰিব ইটো সংসাৰ ছুৰ্গতি ॥১৪৬

ধন জন পুত্ৰ ভাৰ্য্যা বিষয়ৰ স্তম্ভ ।

কিঞ্চিতেকো সাৰ নোহে জানা মহা দুঃখ ॥

হেন জানি যত্নে তৰিবাৰ কৰা কাম ।

অধু নাৰাঘণে কহে বোলা বাম বাম ॥১৪৭

দুলৰী ।

ধন্য নৃপতিৰ বিপৰীত কথা

সম্বলিলো এহিমানে ।

যমপুৰ হন্তে ফিৰিল মানুষ

শুনিয়েক সৰ্বজননে ॥

ছই দূতে আনি পৃথিবীত থৈয়া

গৈলা আপোনাৰ দেশে ।

লাসে লাসে সিটো ফালি ফোটাবি

ৰাজ আশি উঠি আসে ॥১৪৮

ই বোলে সি বোলে যমপুৰে দিয়া

মনুষ্য ঘৰক যাই ।

কাণা কাণি কৰি কতো জনে বোলে

চলা যাওঁ আই বাই ॥

কতো জনী গই সখীক মতাই

দিয়া আতি দীৰ্ঘ গেড়ি ।

কতো কতো যাই মতা বোলা কৰি

চাৰে আতি শাৰী শাৰী ॥১৪৯

ৰাজ্যৰ আলিক নিবু দুই পাশে বেড়ি
নব নাবী লোক যাউ ।

কতো জনী বোলে নেদেখিলো মই
চিনিমোক মোক আই ॥

ডাৰি গোফ আতি বিকৃত কুৰুপ
মুখ আতি বিলক্ষণ ।

হাণ্ডি মহী যেন গাৰ গোট ভৈলা
দেখ গই সেহি জন ॥১৫০

এহি মতে তাক বেড়ি চলি যাই
নগৰৰ যত প্রজা ।

কোলাহল শুনি বুলিবে লাগিলা
কুপাঙ্গদ মহাৰাজা ॥

কিবা ভৈলা বুলি চাতিবে পাগিলা
কিসক কৰে আবৰ ।

মৰিবাক লাগি ভয় নাহি কব
কেন আইলা যোৰ ঠাৰ ॥১৫১

এহি বুলি ৰাজা সাজ সাজ বুলি
দিলে নিশানত বাড়ি ।